

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS STEBĖSENOS VYKDYMO PANEVĖŽIO LOPŠELYJE-DARŽELYJE „ŽILVITIS“ TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsenos vykdymo Panevėžio lopšelyje-darželyje „Žilvitis“ tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato Lopšelio-darželio prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugiai nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkai kurti Lopšelyje-darželyje „Žilvitis“, vykdančioje ikimokyklinio, priešmokyklinio, neformaliojo švietimo programas (toliau – Lopšelis-darželis).

2. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Panevėžio miesto savivaldybės Administracijos direktoriaus 2017 m. birželio 20 d. įsakymu Nr. A-602(4.1E) patvirtintu Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Panevėžio miesto mokyklose tvarkos aprašu.

3. Prevencijos tikslas – sukurti saugią, vaiko asmenybės augimui, brandai ir ugdomuisi palankią aplinką Lopšelyje-darželyje, kuriame vaikai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė vaikų savijauta ir saugumas Lopšelyje-darželyje susijęs su emocine vaikų, Lopšelio-darželio darbuotojų, tėvų (toliau – Bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, amžiaus, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir tai stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ar patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias ar smurtą amžiaus ir pareigų.

5. Visi Lopšelio-darželio bendruomenės nariai turi būti supažindinti su Lopšelio-darželio smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka. Ugdytinių tėvai su tvarka turi būti supažindinti tėvų susirinkimo metu, vaikai – grupės veiklos metu.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Smurtas** – veikiamu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą. Smurto formos gali būti:

6.1.1. **patyčios** – psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti jam psichologinę ar fizinę žalą;

6.1.2. **patyčios kibernetinėje erdvėje** – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui;

6.1.3. **vaiko nepriežiūra** – vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai ir raidai. 6.2. patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.1.4. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.1.5. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.1.6. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.1.7. **elektroninės patyčios:** skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;

6.2. **Smurtą ar patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama arba smurtaujama.“

6.3. **Besityčiojantysis ar smurtaujantis** – mokinys ar suaugusysis, inicijuojantis patyčias ar smurtą ir (ar) prisidedantis prie jų

6.4. **Smurtą ar patyčias ar patiriantis suaugusysis** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi ar smurtauja mokinys (-iai).

6.5. **Smurto ar patyčių stebėtojas** – mokinys, matantis ar žinantis apie smurtą ar patyčias.“

6.6. **Prevencinė veikla** – planingų ir sistemingų priemonių veikla, skirta smurto ar patyčių rizikai mažinti imantis mokyklos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.“

6.7. **Smurto ar patyčių intervencija** – mokyklos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų (toliau – mokyklos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.“

6.8. **Smurto ar patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – smurto ar patyčių situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui ir valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.“

7. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

8. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos vadovas, vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai ar kuratoriai, o ją vykdo visi mokyklos bendruomenės nariai.

9. Į smurto ir patyčių prevencijos procesą yra įtraukiami visi – vaikai, personalas, tėvai ir bendruomenė, palaikomos visą Lopšelių-darželį apimančios iniciatyvos, organizuojamos grupių veiklos ir individuali intervencija.

10. Organizuojant ugdymo procesą ypatingas dėmesys skiriamas nuosekliam socialinių emocinių gebėjimų ugdymui įtraukiant visus mokyklos bendruomenės narius: organizuojant bendros Lopšelio-darželio ar grupių renginius, padedama vaikams ir suaugusiesiems išmokyti valdyti emocijas, dirbti bendradarbiaujant, spręsti problemas ir priimti atsakingus sprendimus.

11. Auklėtojas grupėje turi nuolat gebėti kurti rūpestingą, tarpusavio santykius puoselėjančią aplinką ir randa laiko pokalbiui sunkiomis temomis, tokiomis kaip patyčios.

12. Į įvairias veiklas integruojamos temos ir diskusijos šiais klausimais: tolerancija, empatiškumas, gebėjimas spręsti problemas ir pasirinkti tinkamus sprendimus, psichologiškai ir fiziškai sveikų santykių palaikymas – visa tai, kas svarbu vaiko emociniam socialiniam vystymuisi.

13. Dirbama ne tik su vaikais, bet ir su tėvais, šeimomis ir bendruomene, kad visi suvoktų ir gebėtų priimti religinius, kultūrinius skirtumus.

14. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja vaiko gerovės komisija. Šie kasmet:

14.1. inicijuoja anoniminę vaikų, tėvų apklausą dėl smurto, patyčių Lopšelyje-darželyje ir apibendrina jos rezultatus;

14.2. surenka apibendrintus duomenis iš grupių pedagogų dėl Lopšelyje-darželyje fiksuotų pranešimų apie smurtą, patyčias ir atlieka jų analizę (ne rečiau kaip kartą per pusmetį);

14.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą, patyčias analizės duomenimis rengia smurto, patyčių prevencijos priemonių planą;

14.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

14.5. teikia siūlymus Lopšelio-darželio vadovui dėl patyčių prevencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje, Lopšelio-darželio darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto, patyčių prevencijos srityje ir kitais klausimais;

14.6. teikia siūlymus Lopšelio-darželio vadovui dėl Lopšelio-darželio tvarkos aprašo tobulinimo;

14.7. atlieka kitus Lopšelio-darželio patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

15. Grupės auklėtojai vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją savo grupėje:

15.1. kuria psichologiškai saugų grupės mikroklimatą, nuolat stebi situaciją grupėje ir aptaria ją su ugdytiniais;

15.2. ugdomosios veiklos metu aptaria su ugdytiniais patyčių formas: aiškinasi, kas joms būdinga, kaip jas atpažinti, tinkamai reaguoti, kuo skiriasi patyčios nuo konfliktinės situacijos, kokios yra pagalbos galimybės;

15.3. tėvų susirinkimų metu aptaria grupės mikroklimatą, vykdo pedagoginį švietimą patyčių prevencijos temomis, skatina tėvus nedelsiant reaguoti į informaciją apie patyčias, bendradarbiauti sprendžiant konfliktines situacijas, kad jos neperaugtų į patyčias;

15.4. analizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias grupėje, informuoja Vaiko gerovės komisijos atsakingus narius apie taikytą prevencijos priemonių rezultatus, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

16. Logopedas individualių konsultacijų metu teikia būtiną informaciją Lopšelio-darželio darbuotojams apie specialiųjų poreikių mokinio elgesio ypatumus patyčių prevencijos tikslais.

III. PATYČIŲ INTERVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

17. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas Lopšelio-darželio administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

17.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ir patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

17.2. primena vaikui, kuris tyčiojasi, elgesio taisykles;

17.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus) ar mokyklos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

17.4. informuoja grupės auklėtoją ir direktorių apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias;

17.5. tiesiogiai informuojant Vaiko gerovės komisiją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr.1).

17.6. apie įvykusį smurtą, nedelsdami, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša smurtaujančio ir smurtą patyrusio mokinio tėvams, mokyklos vadovui, Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos ir švietimo ir jaunimo reikalų skyriams;

18. grupės auklėtojas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

18.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

18.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

18.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

18.4. užpildo pranešimo apie smurto ir patyčias formą (priedas Nr.) ir ją perduoda Vaiko gerovės komisijai.

19. Užpildytą formą nagrinėja Vaiko gerovės komisija:

19.1. nesibaigus patyčių situacijai, imasi spręsti patyčių atvejį;

19.2. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

20. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

20.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

20.2. informuoja Lopšelio-darželio vadovą apie esamą situaciją;

20.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

21. Lopšelio-darželio bendruomenės narys, įtaręs patyčias ar liudijęs patyčių atvejį, gavęs apie jas pranešimą, kreipiasi į vaiko, patyrusio patyčias, grupės mokytoją/auklėtoją, kuris imasi veiksmų, numatytų Tvarkos apraše.

22. Mokyklos vadovas, sužinojęs apie mokyklos darbuotojo patiriamą smurtą ar patyčias arba mokyklos darbuotojo tyčiojimąsi ar smurtavimą, nedelsdamas imasi priemonių, numatytų mokyklos tvarkos apraše.

23. Kitiems smurto ar patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.“

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

24. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

PANEVĖŽIO LOPŠELIS-DARŽELIS „ŽILVITIS“

PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

_____
Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); ☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumimas ☐ Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.). ☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti)	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Vaiko/-ų, <u>kuris tyčiojosi</u> vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Vaiko/-ų, <u>stebėjusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, grupė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

Mokyklos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

Veiksmų po įvykio, planas:

Su vaiku patyrusiu patyčias	
Su vaiku, kuris tyčiojosi	
Su stebėtojais	
Su patyčių dalyvių tėvais	
Su kitais mokyklos darbuotojais	
Kita (įrašyti)	

Formą užpildė _____

(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

